

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu este de două ori pe săptămâna : joi și Duminică. Prenumeratia se face în Sabiu la expediția foieș poșta c. e. poste, cu banii prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretul prenumerării pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. sau pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

Nº 6. ANULU XVIII.

Sabiu, în 1830 Ianuarie 1870.

Evenimente politice.

Ministrul din Cislaitană e încheiat. Președinte este Hasner, baronul Washington din Stîră e ministru de agricultură și L. d. M. C. Wagner, fostu guvernator civil și militar în Dalmatia, e ministru de garde; cele-lalte portofiori le tineu ministri cari le-au avutu mai multe.

Observarea ce ni o facusemu cu privire la evenimentele cancelariului Beust rostită în senatul imperial se afirma până acum de mai multe divergiri. Pusetiunea cancelariului o descriu forte în defavoarea lui. Ministrul respingu orice sfat, chiar și bunu, care vine dela contele Beust. Afara de lote acese au mai eruptu o certă între cancelariu și ministrul pentru fondul de dispusetiune, pre care ministrul cislatină voru să-lu denegă cancelariului; ba eventualu sa se lipsescă și ei cu totul de denotu. Se mai adauge ca după culesse s'au intemplatu forte multe. (Sciri mai noue spunu ca Beust s'a impacata cu Giskra).

In partea de dincăi de Laita e linisec mare în ceea ce privesc politica. Numai dietă mai atrage atenția incătu-va. Decei despre acăstă a veniu mai pre largu raportele dietali.

Din Bucovina audiramu ca are să se facă ceva pentru autonomia biserică. Eramu gata a crede că desamortirea va fi terminată pre terenul bisericesc și în Bucovina, pre cându „Albină” ne aduce în graba scirea, ca acăstă e numai o ironia. Sa nu desperămu de totu.

O visita ce facă archiducele Carolu Ludovicu la Berlinu se esplica de semnul invederatu ca între curtea de Vienă și Berlinu a inceputu a fi relații amicabile. Intempiarea ce o avu archiducele, asisderea și primirea, garantă o prevenire care trece preste marginile curtenierei.

Din Parisu se scrie ca Rochefort, carele la imormontarea lui Victor Noir, împuscatul de principale P. Bonaparte, a adunat multime de popor și a vorbitu în deosebite renduri, mai pre urma a scriu în fătua sea lucruri injuriiose asupră dinastiei, — este judecatu, și acăstă cu invocarea corpului legislativ din care face și elu parte, la inchisore și la pedepsa în bani. Cercetarea în urmă saptei principelui Bonaparte curge inca.

Spania se apropia inceu dăru forte inceu de decideres sortiei regimului seu. Telegramme de acolo spunu, ca alegerile suntu în mare parte în favoarea monarchistilor. Principiul monarhiciu are dări prospectele cele mai bune, insa monarhul este greu de gasit.

În România, Cameră ocupa astăzi locul celu dintău de interesu politicu. Acăstă s'a ocupat și se occupa inca mai multu cu interpellări. Una în afacerea evreilor amu amintit' o și noi, și respunsul ministrului de interne l'amu reprodus în totu estinderea lui. *) De interesu deosebitu va fi interpellarea (si de sigur si respunsul la dens'a) ce vră sa o facă deputatul Cozadini în siedintă din 12 Ianuarie în privința suspendării subvențiunii bisericiei din Suciu (Bucovina). Reintroducendu-ne la cestiunea evreilor, Ministrul Cogălniceanu a datu o circulară către prefecti, prin carea ii provoca a urmă rigurosu legile esistente fatia cu evrei.

De unu tempu incepe trebuie ca se misca ceva în România. Nu intielegem bande bulgare, ci, fiindu ca se scrie multe despre noue alianțe de partide, miscări ministeriale și pentru fotoliu ministeriali. Se scrie d. e. ca albi și roșii iera se apropia unii de altii spre a veni la putere. Impresiunea acăstă are însemnatate forte mare pentru

România și pentru români. Ea în agitațiile vânătăilor personali nu ajunge la o statonie nici odată și intru nimică. Progresul este impededat, și cându e vorba ca la o constelație politica se facă și ea parte în favoarea sea, este paralizată de certe interne și nu poate face nimică. Nici o tiere și nici o națiune apasata nu a avutu atât norocu că cea a României, dela 1857 incepe, dăru unde lucra numai norocul și nu ratinamentul sănatosu al omeneilor de statu, poate sosi unu momentu fatalu, unde norocul și întreces dosulu și atunci e reu de elenții lui de mai niente. Români din România ar trebui să cugete, ca se ofla în vecinătate de o putere mare, cari numai pentru ca nu i s'a datu ocazie nu a pusu mână pre dens'a și asiă ei se facă politica de existenția națională dera nu politica de partide. Sa sustiena guvernul care administra bine tiere și care scie căsligă respectul altorui statu. El inse se injura mereu; și-care parte are unu catalogu de peccate, care le tiene continuu la nasulu celei-lalte părți și la nasulu publicului.

Dietă Ungariei.

(Continuarea vorbirei lui E. Simonyi, tinenă în siedintă din 15 Ian.)

In sia-care anu se risipescu, sub diserte preteste, sume enorme, fără a simți vre-o meliorare, fără rezultat, sumele se folosesc spre beneficie locale; urmă, unei estuziile de economii rele, e ca acum sămău cu multă mai reu, decătu sub regimul absolutisticu, ne va costa milioane multe, până vomu ajunge iera-si la status quo ante. Guvernul centralu costa cu 34 milioane fl. mai multu, ca sub Bach, precăndu tota lumea crede, ca unu regim constitutional aru poté cu mai pucine spese administră, decătu unul burocrato-absolutisticu.

Mai departe facandu vorbitorul unele observații la metodă de administrare a ministrului de finanțe, propune casei următorulu proiectu de conclușie: Considerându procederea cea de până acum a regimului, referitor la administrarea pecuniara, în urmă cărei financiile statului au devenit intr-o stare deplorabilă, se pronuntia cas'a, ca în interesul terei nu e consultu a incrementării de ici incolo administrarea erariului ministerului prezintă, din care causa nu primește proiectul bugetului propus. (Aplause prelungite din partea stângăi estremei.)

E. Ivánca se declara absolutu contră programei desvoltate în memorandulu minorităției cabinetului cislatină și reprobă politica majorităției cabinetului, care voiesce a detrage opusetiunei totale drepturile. Delegatiunei magiare i-ară dă instrucțiunea, se nu voteze pentru armă maritimă nici unu crucieru, până cându nu va recunoșce și flămură magiară, apoi se mijlocescă, că și în Cislaitană sa se străpuna punctul de gravitație al puterii armate în hovedi, căci numai asiă se poate micsora bugetul celu enormu întrebuitiatur pentru linia.

In siedintă din 17 Ian. presinta presedintele, după autenticarea protocolului, mai multe petiții jurisdicțiunale; petițiile se trămitu comisiunile respective. Deputații A. Barcsay și A. Szöcs ceru concediu, fiindu morbos, pre tempu nedeterminat. E. Laszló și o. I. Rudich substerne petițiile, care asemenea se predau comisiunile petitionarie.

E. Ivánca interpelăza pre ministrul comunicatiunei: presintă-va casei proiectul consiliului călei ferale nord-ostice, privitor la clădirea liniei Nyiregyház-Ungvár?

Ministrul com. E. Mico declara că linia din cestiune e urgintă și ca interesul terei recere, că acăstă linie sa se clădească cu pretiu cătu se poate

dă efun. Regimul va dă concesiune acelu concurant, care va imbiă condițiuni mai favorabile. Tempul presintării proiectului înse nu se poate determina. Ministrul respondă și contelui L. Simonyi și promite, ca va propune în scurtu unu proiect referitor la clădirea liniei ferate Essecu-Piumă.

Presedintele min. c. Andrassy respondă la interpellarea lui C. Tisza, în cauza provincialisare confiniului militar: ca trimiterea autografulor, privitor la provincialisarea confiniului militar, presedintelui ministerului de dincolo de Laita nu s'a potutu evită, din cauza ca cuotă Ungariei, care după anexarea confiniului are se fia mai mare, nu mai asiă s'a potutu determina. La interpellarea: din ce cauza unul din autografe n'a fostu contră-semnatu de d-sea, respondă, ca nu la contră-semnatu, pentru că sa se vede, ca acelu autografu fă esmisu imperatulu, motu proprio.

La întrebarea ultima, ca are regimul de cugenă a propune casei unu raportu, relativ la confiniul militar, respondă ministrul, ca nu este cauza. Nemultiamirea în confiniul militar au provenit din schimbări, dela care poporul nu ascăpă multă bine; deca inse confiniarii se voru convinge, ca schimbările suntu pentru ei favoritorie, ca interesele loru nu suntu pericolitate, este siguru, ca se voru linisci.

C. Tisza e multiamitul cu respunsula și de parere, ca cătu mai curendu totă mijlocele să se folosesc spre linisirea confiniului; mai deosebte, ca autografele, cu deosebire, cari atingu interesele Ungariei sa nu se mai esmită fără contrăsemnatu ministerului ungurescu.

Presedintele min. Andrassy asigura, că cătu mai ingrață se voru luă măsurile necesarie în cestiunea confinielor.

Cas'a iá cunoștinția despre respunsula presedintelui min.

La interpellarea deputatului Urményi, relativ la clădirea casarmelor, respondă min. Andrassy, ca s'a facutu pasii receruti. Urményi e multiamitul cu respunsulu. Bugetul casei pentru lună c. se incuviți.

Urmăza desbaterea generală a bugetului pro 1870.

Irányi deschide discuția doresce, că pentru viitoru sa se introducă prace engleza.

Pentru referatul comisiunii mai vorbesc Zsédenyi și Máriássy. Contră Madarasz și Schwarz.

În siedintă din 18 Ian. se face, după autenticarea protocolului, votarea asupră alegerei unui membru alu comisiunii financiale, în locul celu demissionat; partitul lui Deák a votat pentru Szell.

Urmăza continuarea desbaterei generale asupră bugetului de pre an. 1870.

Contră bugetului mai vorbesc Hevesy și Németh; cestu din urma întrăba în fine pre ministrii, cu deosebire pre presedintele min., ca de ce primescu, (min.) facia cu starea cea trista a terei, remuneratiuni asiă mari și nu reduc si lesele celor-lalti amplioati ministeriali.

Presedintele min. respondă prin o vorbire mai lungă și accentuată, ca ministrii din 1848 au avutu lese și mai mari și ca din parte-i aru abdice de remuneratiune, deca nu i-ară si temă, ca violă prin acăstă onoreea naționalei.

Fr. Pulsky reflectăza, că referentul alu comisiunii, unor obiectiuni, facute despre starea financiilor.

In siedintă din 19 Ian. se continua desbaterea generală asupră bugetului pentru an. 1870.

Ministrul de finanțe, M. Longay, combată dea meritul prin o cuvenire mai lungă totu

*) Dupa „Ad. nat.”

firmările lui C. Tisza, C. Ghiezy, P. Moritz și E. Simonyi, exprimându-si în sine ironice speranța, că cesta din urmă, de către totă presupunerile i sună resturate, va retrage votul de neincredere propusu camerei.

Cu acestea se termină desbaterea generală și presedintele întrebă casă, de către primul referatul general al comisiunii financiare de bază pentru desbaterea specială. Majoritatea casei primește referatul.

Se începe pertractarea specială a referatului și se acceptă fără discuție.

G. Várdy întrebă, ce sumă se recere pentru despartimentul de presă și ce scopu se urmarește prin aceea presă?

Min. presedintele respunde că nu cunoște detaliile bugetului și că dă presă are scopul de a îndrepta pareri scalciate (interne și externe) despre referințele magiere.

L. Csernátony întrebă, adeverat e, că mai multe diurnale sunt subvenționate de stat?

In cestiuă acăstă vorbescu Tisza, C. Ludwig Simonyi, Csánády, I. Schwarz, E. Simonyi, Ivánca și Irányi și presupun că de către min. presedintele tace, suntu diurnale subvenționate.

Contele Andrassy respunde, nu că s'ară vedé obiectiv, căci nu s'a facut interpellare ci că se tăia certă. Sumă din cestiuă (12,500) se întrebuintă pentru recuizitele buroanelor etc.

Deák propune, că lefele servitorilor să se imbunătățească cu 20%.

Propunerea se va tipări și pune mâna la ordinea dilei.

In sădintă din 20 Ian. face Tisza către ministrul de justiția două interpellări:

1. Propunese-va un proiect de lege, prin care să se suspendă pentru totă foile politice de pe teritoriul coroanei magiare cauțiunea și de că se va primi proiectul, să se voru acele legi exceptionale și dispozitii, cărora suntu supuse foile din Transilvania? 2. A doua interpellare pretinde, că cauțiua acăstă să se reguleze prin un proiect de lege specială.

Cea trea la ordinea dilei, la care e desbaterea specială despre bugetul presed. min.

Se începe o discuție mai lungă despre bugetul dispozitivarii de 120,000 fl.

C. Tisza, L. Berzenyei, A. Horváth, Bobory, Zsédenyi și Vučović nu voiesc a vota fondul dispu.

Slavă observă, că niciun reprezentant săcă, spre ce e menit fondul de dispozitie, să ca partea cea mai mare e convinsă de necesitatea acestui fondu.

Fr. Deák observă, că Ungaria are multi ini-mici și că necurmatu se agită din partea altor puteri; contră acestor agitații trebuie se lărgă cu fondul de dispozitie; trebuie să se premiu merite, care nu se potu aminti în bugetu.

Henzelmann afirma că ministeriul din 1848 nu posesu fondul de dispozitie, nici celu prezent nu-i trebuie.

Se trece la votare și se primește fondul de dispozitie cu 169 de voturi contra 102.

In sădintă din 21 Ian. provoacă presedintele, după autenticarea protocolului, casă a dă onoreea ultima reposatului deputatului L. Barth, prezentându-se, la 3 ore după amedi în locuită densului.

Gonda interpelăza pre min. de interne, că are de engetu a propune unu estras, despre daunele cauzate prin esundarea ultima a Tiszei.

La ordinea dilei e desbaterea specială despre bugetul ministeriului de lângă persoana monarcului în sumă de 71,000 fl.

Henzelmann propune casei a decide, că numărul angajaților dela ministeriul sus'alinu să se reducă la jumătate.

Dupa o pertractare lungă, la care luara mai multi vorbitori parte se primește bugetul ministeriului de lângă M. Sea în sumă propusa.

La ordinea dilei urmează bugetul min. de finanțe.

Presedintele pretinde, că casă se desigă la desbaterea acestui buget unu modus procedendi și propune a se pertractă referatul comisiunii, despre despartiamintele de sub titlă „administrarea centrală,” detaiatu, cele-lalte despartiaminte înse nu mai după titlu, ceea ce unanimiter se primește.

Budgetul administrării centrale se votăza în sumă propusa de 777,268 fl.

Publicații

Prin carea se aduce la cunoștiția on. publicu următoriul

ESTRASU:

Alo societelor anului civilu 1869, despre cele patru fonduri, care s'a testatu de repausatul domnului Ioan Lugă de Baci din Brăsioiu spre scopuri filantropice și scolare.

Sumă totală a aceloru fonduri este 25,200 fl. valută austriaca, asiediala primo loco in prețului caselor, carea s'a cumpăratu in pietă Brăsiovlui sub nr. 82.

Dupa estrasulu societelor din anul 1868 au fostu remasă din venitul prediseloru fonduri cu finea lui Decembrie 1868 unu restu de 2590 fl. 25 1/2 xr.

Insă, punendu umeru la umeru, aceea ce unu singuru n'ară fi pututu intreprinde. Astă vedeau, că se formă societăți comerciale, agronomice, industriale, societăți de asigurări, s. a. m. d.

Totă aceste societăți suntu de mare însemnatate, înse cu multu mai însemnată și de folosu cu multu mai mare pentru omenire suntu societățile astă numite de lectura. Societățile espuse mai înainte au de scopu mai multu său mai putinu înaintarea și imbunătățirea stării materiale, pre cându societățile de lectura au unu scopu cu multu mai sublimu, adeca de a înaintă dezvoltarea spiritului, care singuru face pre omu sa se deosebește de cele-lalte vietă și-l radica preste totă fapturile lui Ddieu de pre pămentu. Acestea societăți singure au de scopu de a pune pre omu in stare, că se corespunda cuventului lui Ddieu, care ne arata, că omul este facutu după chipulu și asemenea lui Ddieu (Fac. I. 27).

Fără indată aceste cuvinte se reduc la spiritul omului, iera nu la corpulu lui; căci, după cum scim, Ddieu nu constă din trupu, ci numai din spiritu, și astă de o asemeneare între omu și Dumnezeu in privința corpului nu poate fi vorba. Si apoi de către spiritul omului aru ramane in starea sea primitiva și nu s'ară dezvoltă și perfectionă, ore puteream noj dice, că suntemu facuti după chipulu și asemenea lui Ddieu? Bani cum. Căta deosebire este între Ddieu care e atotu sciitoru, pre intelectu etc. și între unu omu, al cărui spiritu a ramas in stagnație și nu s'a dezvoltat alaturi cu partea sea fizica, său și de către stagnații chiaru de totu, dară apoi forte pu-

la carele se adauge interesele acelor fonduri pre anulu 1869 cu

și competența intereselor la formandulu alu doilea fondu de 6300 fl. alu legatului IV pre anulu 1869 cu

apoi interesulu a 5% totu pre anulu 1869, la sumă de 1708 fl. 26 xr. carea

s'a adunat pâna ultimă Decembrie 1868 la formandulu alu 2-lea fondu dela atinsulu legatul cu

Sumă primirei in an. 1869 4250 fl. 66 1/2 xr.

1260 fl.

315 fl.

85 fl. 41 xr.

Din carea s'a datu :

1. La destinația legatului I 105 fl.

2. La destinația legatului II 436 fl. 41 xr.

3. La destinația legatului III 630 fl.

4. La destinația legatului IV 315 fl.

cu totulu 1486 fl. 41 xr.

Dupa detragerea dărei dela primirea remâne unu restu de 2764 fl. 25 1/2 xr.

Carele se tiene :

a) de fondul legatului II. cu 655 fl. 58 1/2 xr.

b) de formandulu alu 2-le fondu a legatului IV. cu 2108 fl. 67 xr.

cu totulu 2764 fl. 25 1/2 xr. v. a.

Comitetul administrativ alu fondurilor juganiane.

Brăsioiu, 31 Decembrie 1869.
prin Damianu Datco.

Din Bucovină.

Foi'a Societăției pentru literatură steiutoră poporului român a tenu în 8/20 Iuliu adunare extraordinară sub presedintia lui Georgiu Horváth și Zsédenyi. Cu totă ca de atunci e demultu, noi împartăm cuvenirea cu carea s'a deschis adunarea, pentru valoarea ei internă :

Dominilor și frătilor! Suntu fericiți de a avea onoreea a ve binevenită in numele comitetului societăției noastre literare, multămudru-ve pentru tradă convenirei dăvăstre din totă partile terei noastre.

„Noi, — cei de aici — nu avem mangăierea altor popore conlocuitoare din imperiu, mai

tienu s'a departat de acea stare. Nu numai că este o deosebire foarte mare, dară mai nici nu putem dice, că este yre-o asemeneare între omu și Ddieu, și noi totusi pretendem a fi facuti după chipulu și asemenea lui Ddieu. Da, astă este, suntemu facuti după chipulu și asemenea lui Ddieu, înse trebuie să intielegem bine aceste cuvinte. Prin aceste cuvinte a pusu Ddieu pre omu pre o trăpă foarte înaltă, înse totu deodata i-a impus si o datorință foarte grea, că adeca omulu sa se slăbește din totă puterile a se apropiă cătu se poate de Ddieu, a se face, incătu i sta in putinția asemenea lui Ddieu.

Iisusu Christosu a disu : „Fi-ti deseverști, precum Tatalu vostru din ceriuri deseverști este.”

Apropiarea său deseverșirea acăstă amu disu ca este o datorință. Acum i putem defini si mai de aproape caracterul ei. Ea este o datorință a omenirii intregi, pentru ca omenirea intrăga are sa devină la deseverșire. O opera comună recere și puteri comune. Si de aceea cu dreptu cuvenitul putem speră ca in secolul nostru vedem omenirea pasindu cu pasi grabnici către înaltă ei destinare; o vedem ca se emancipă totu mai multu de isolare, de separatismu și nisunesce a face ori-ce intreprindere a sea in comuniune cu semenii și formă societăți.

La implinirea acestei datorințe ore nu contribuiesc foarte multu societăți de lectura?

Acăstă se vede din nenumeratele societăți de secolul acestă, ce se află in totă țările civilisate și mai la totă institutele mai înalte de cultură.

Elevii institutului nostru, considerându acăstă

FOISIORA.

Cuventare tienuta la redeschiderea conferințelor elevilor institutului teologic-co-pedagogic din Sabiu.

Unde-i unul nu-i putere
La necasă și la durere,
Unde-su doi puteră cresce
Să dusimantul nu sporesc.

Acăstă sunu, fratilor, cuvintele renomului nostru poetu Andrei Muresianu, și adeverul esprimat prin trensele este recunoscutu de lumea intrăga. Puterile intrunindu-se nu numai ca se înmulțesc, dară capela și o țără cu multu mai mare, de cum aru avea luate fia-care deosebi. Cumca acestu adeveru a fostu recunoscutu inca din vechime ne arata proverbul latinu : „Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur” (prin concordia lucrurile mici crescă, iera prin discordia se derapă și cele mai mari). Si acăstă a atâtă in privința fizica, cătu și in cea spirituală. Acăstă o putem esperă și noi in totă dilele. De cău unu individu nu poate singuru se intreprinda său se împlină ce-va, nu desperă, nu perde coragiul, ci alergă indată la vecinii, său la amicii sei, că cu ajutorul lor, sa poată aduce la indeplinire, aceea ce singura n'ară fi pututu face.

Acăstă adeveru fiindu constatat, vedem, că in totă lumea se formă nenumărăse societăți, al căroru scopu specialu este diferit, precum și ocupatiile oamenilor suntu foarte diferite; scopul generalu inso este unul și acela și al tuturor, a de către de a intreprinde său de a indeplini mai mulți

favoritate de sorte, mai lucrărie în sōrele fericirei; vîietia noastră, într'acelu unghiu îndepărta alu statului, nu este bogată de serbări naționale, că la acelea; ea se stăcăra mai mult cu o regularitate monotona și indatină prin putință bine și mult necasă, acceptări neimplinite, speranție inselată, ilușii perduți. Cn atât mai via și mai sincera este totu-déună multiatmirea susținelor nostră, intalnindu-ne macar din cāndu în cāndu în spiritul fratiei, — reprezentanți nealesi, darea firescăi semintei noastre, barbati insuflăti totu de o idee, miscăti totu de unu simtiemant, și invapaiati de focul celu sacru, care se nasce deodata cu ființă omenescă, și nu pere decât cu ea deodata, — de simtiul național și dorința înaintării și fericirei consângenilor sei.

„Inse pentru că se împlinim, după putință, dorința acăstă, intră cătu în cadrul societăției literare, ce ne unesc pre toti, trebuie se ne folosim de esperințele societăției facute în tempu de mai multi ani, și se luăm în bagare de séma trebuintele speciale ale poporului și decisivurile respective interioare ale adunărilor generale. Spre acestu sfersu este de nevoie a se introduce în statutele societăției, — ce s'au stabilit de d-văstra încă dela începutu, la înființarea societăției, — unele schimbări, fiindu ca statutele acestea reprezinta satia cu cerințele actuale în unele privințe pedeci la desvoltarea scopurilor societăției; schimbări cari au trebuitu a se amenă pâna astăzi, lipsindu la ultimă adunare generală de astă iernă numerul membrilor adunati, recerutu de statute.

„Reponderea, ce jace asupră comitetului societăției pentru împlinirea conșcientioasă a indatorilor ce i le-ati impus, no l'au iertat a intârdia pre unu anu intregu, pâna la iernă viitoră la adunarea ordinaria, acăsta grabnică lucrare; ci su luată libertatea a ve invita mai înainte spre a ve supune acestu obiectu spre perfractare și otarire. Domnul referinte va avea onore a ve impărtasi propunerile și a espune motivele și argumentele comitetului.

„Domnilor! comitetul ve recomanda schimbările propuse, cari s'au cercetatu și s'au desbatutu în sinulu seu de repetite ori cu mare scrupulositate. Schimbările aceste au de scopu a intinde să a înlesni activitatea societăției, pre terenul literariu, fără a esti intru nimică din marginile programului, adoptato de către d-văstra la intemeierea acestei societăți.

„Domnilor! noi trebuie sa simu de acum înainte pentru noi insine cu atât mai îngrijitor, mai zelosi și mai activi, cu cătu puternicii dilei suntu de indiferinti și nepasatori în privința noastră.

„Căci a-si negă adeverul săpticu și a-si nescoti indatoririle miele în pusetiunea de onore și de confianță, care mi-ati incredintu, de nu a-si constatătă cu parere de reu neimultamirea obștei ca-

despre putința îngrijire, de care se bucura români din Bucovina că atari, din partea guvernului constituționalu în privința intereselor loru vitale, anume: în privința îndreptătirei limbei, a naționalităției și a bisericiei loru, cari li s'au garantat u totu asiā de solemnă, că și celoru-lalte poște ale statului; anume în privința egalei îndreptătiri și a respectării săptice, consecințe și îndestulătoria a limbei române în scole și în diregatorii; în privința studiului istoriei naționale, care este ignorata în planul învățămentului publicu de pâna acum, în tōte scolele publice din Bucovina cu o tenacitate, precum nu se mai află în alta tiéra a statului austriac; în privința autonomiei bisericei ortodoxe a tierei; și a mai multor alte pretensiuni naționale, nu mai putină drepte și ecutabile.

„Nu este îndoială, noi traimu într'o epoca cătu se pote de constituțională; vîntul dîlnicu alu presei librale ne asecură despre acăstă de ne asurdiese; constituținea ne-au indiestratu cu drepturile cele mai pompöse, cu libertățile cele mai adenitărie. Dara români cāndu punu mâna pre anima se întrebă în sinceritate, — respundu cu totii că cu o singura voce: „Pre noi români, acestea tōte încă nu ne-au încredutu.”

„Si intru adeveru, acele drepturi și libertăți, cari le jacu loru mai multă la anima, pentru ca numai în ele se cuprindu condițiunile existinției loru, adeca aceleă despre limba, naționalitate și biserică, sémena pare ca s'ară aillă în constituție, — pentru români — de o cam data numai că de marturia, atât de putină se iau ele în bagare de séma în vietiă practica; ele s'au datu dupe cum ni se intempina la fia-care prilegiu, numai în principiu, — avendu trebuinta de legi speciale și concrete; cu alte cuvinte, specialisarea și aplicarea acelor mai importante articule de constituție pentru naționalități, și anume pentru noi sémena și rezervate unui viitoru necunoscutu, — pentru ca avea a veni mai târziu — pâna acum inse, — doi ani dela inaugurarea nouului regimă constituționalu, — durere ca nu au venit. Pâna acum nu s'au delaturat pe deoseile cele vechi în contră desvoltării naturale și egală îndreptătire a poporului român din Bucovina în privințele indicate; din contra, ele esista acum intocmai că și înainte. Si din cauza acăstă si români că atari se află astăzi, sub domnia unei constituții, atât de laudate pentru liberalismu și dreptatea ei, cu interesele loru vitale și cu egală loru îndreptătire națională, încă totu acolo, unde su fostu și mai înainte.

„Cum inse trebuie se apere ea în ochii celoră, pre cari-i privesc? ce idee trebuie sa-si facă unu poporu despre lucrarea binefacătoare a unei constituții, care nu i-a adusu încă în direcția amintita îndreptătire și imbinatătire simțitoră, în com-

parătione en tempula vitregu, cu sistemul învinșu alu absolutismului? Au dora pote o asemenea stare se provoce bucuria și multiamire în poporu, și sa-lu liniscescă pentru viitorul seu? Să pote unu sistem luminat privi, cu dreptu cuventu, denegarea tenace a dorințelor celor mai legitime și chiar formulu prin constituție garantate ale unui poporu loialu, că unu bănu mijlocu, pentru a atrage sistemul guvernamentalu respectivu, simpatizante acelui poporu strimbătatit? Pâna cāndu unu poporu se respectă pre sine insuși, elu nu va incetă de a simți smară și adencu nescotirea dreptelor sale pretensiuni. Sa nu se înstele nimenea despre efectula asfunda tăietorii alu unui astfelui de inteleșu alu constituționalismului; despre întristarea ce au cuprinsu pâna și ómenii cei mai moderati. Refuzarea cerințelor celoru drepte provoche singura pre cele esagerate. Nebagarea de séma sumătia a intereselor celoru mai scumpe ale unui poporu loialu, fia dintr-o órbă neîncredere său din nedreptate, său din lipsa de ghibacă, — nu este politica buna. Recunoșcerea drepturilor neprescriptibile ale omului nu se poate amenă în dilele noastre multu tempu fără dauna. Făntăia, individualitatea unui poporu care are, precum alu nostru, numai în hotarele acestui imperiu milioane de frați consângeni, a unui poporu care au dovedit vitația sea satia cu nescotirile cele mai mari ale unui trecutu visorosu de mai multi seculi, și si-ai conservat intacta conșientia naționalității sale, și nu mai putină aspirația legitime spre o desvoltare potrivita cu ilustra sea origine, nu se poate ignoră cu bunu succesu, său versă după placu într-o alta forma națională. Dreptula proprii sele naționalități este neperitoriu, căci elu deodata cu omulu s'au nascutu; elu este dela Ddieu. Si astăzi, în secolul luminei, alu libertăției, alu umanităției și alu reinvenției conșientiei naționale între tōte poporele lumii, aru trebui se avemu și noi a ne plângă mai putină decât ori-cându în privința acăstă.

„A se concede din partea statului, ceea ce nu se mai poate denegă în diu'a de astăzi, acelu dreptu sacru alu unei națiuni, — în teoria, în principiu, în constituție, și a i se refuză totu odata aplicarea lui în viația practica, — într'unu statu modernu, asiā numit „statu constituționalu“, „statu de dreptate“, — acăstă nu poate fi de folosu nici pentru unu din ambele părți. —

„Acăstă trebuie se ni servescă de indemnă și imboldire, a nu devină în viitoru nici noi înșine culpabili la acăsta nefavorabilă stare a nostra primării s'au prin nepasare. Se dice, că dela noi, dela inițiativa nostra, dela miscarea nostra, dela dovedile și manifestările vitalității noastre, depinde de acum înainte în cea mai mare parte imbinatările stării noastre. Fia asiā! Se dovedimă dărău cu totii, că nu ne-amu dato indreptu, că nu amu lasat u nimicu necercato, spre a ajunge acestu scopu. Libertatea de presă, libertatea întrunitelor, dreptula de petiție, autonomia comunală, consiliile scolare din comune și din cercuri, — tōte aceste și alte mijloce legale, în marginile constituției, trebuie dăru, este de neaparată nevoie, și le intrebuintă cu statornicia neobosită, cu devotamentu patrioticu și cu energia nebîruită, spre a eluptă poporului nostru în realitate acelor drepturi, ce i s'au asecurat — în principiu — pentru desvoltarea sea morală, națională și inteleșuala. Ieră mai alesu ună se ni jacea la înimă, se nu ne grigimă limbă materna, talismanul naționalității în favorul unei alte limbi, nici în viația privată, și că atâtă mai putină în sinulu familiei noastre; daru mai cu deosebire se ne servimă de ea în afacerile, referințele și corespondințele oficioase, ori și cāndu și ori și unde, și se intrebuintă tōte mijlocele legale de a indemnă și pre comune și cele-lalte organe autonome spre imitare. Si atunci se simu securi că amu facutu pasul celu mai mare pentru emanciparea și egală îndreptătire a limbei noastre, și cumea nimică nu aru puté schimbă într-unu timpu atât de scurtu fizionomia tierii, unde limbă patrinostră, astăzi în eră cea de aură a constituției, este încă isgonită din viața publică, șe pându în patria sea locu de o umilită. Numai atunci se va respectă limbă nostra de către alii, cāndu voră vedé, că o respectăm și noi, o iubim, și nu ne putem incungură fără de ea.

„Deci se nu perdemă nici odată din vedere, nici o ocazie, nici unu mijlocu, nici o modalitate, care aru fi aptă a contribui la realizarea acestei dorințe; căci demnitatea de cetățianu, ca cugelutu și onorea ne indatoresc pre fiacare membru

adeveru, au formatu și ei încă în anii trecuti o societate de lectură. Si esta-ne frătilor, ca acum și noi ne aflăm constituiti într'o astfelui de societate.

Dara sa ne intrebămu frătilor, care este mai anumitul folosulu, ce-lu putem trage din acăsta societate, din aceste intruniri ale noastre? Folosele, care le putem trage din aceste intruniri ele noastre suntu nepretinuivere; inse firescă, că déca vomu pune fia-care mânilă în sinu și vomu acceptă, că sa ne vina asiā dicindu porumbulu făptu în gura, atunci nu vomu profită, ci fia-care trebuie sa contribuie la sustinerea și prosperarea societăției și atunci de siguru se voru puté folosi și singuracii membri ai societăției.

Că sa putem cunoșce mai de aproape folosele, ce le putem trage din aceste conveniri ale noastre, trebuie se privim mai intâi scopulu societăției noastre. Si care este scopulu acestei societăți? Acestă este triplu, și astă: 1) Conferirea între sine a elevilor despre diferite obiecte ce se propună în acestu institutu, său despre alte obiecte, care stau în legatura cu acestea. 2) Declamationi. 3) Înmulțirea bibliotecii seminariale și cetarea cărtiilor din acăsta biblioteca și a foiloru, ce le capătă societatea. Din aceste trei resultă înmulțirea și chiarificarea cunoșintelor noastre, său cu alte cuvinte, cultivarea și perfectiunarea noastră.

Prin conferirea între noi putem profita în mai multe feluri și astă:

1. Prin înmulțirea și lămurirea cunoșintelor noastre. Ori și care dintre noi poate face una elaborată dintr'unu obiectu, său altul, după cum are placere și după cum se simte în stare și se pa-

siasca cu elu aci în publicu. Aci propunendu-se elaboratul se audu mai antâi parerile censorilor, după aceea se audu și parerile altoră, și astfelui, prin dispută și prin desbatere, cunoșintele noastre se înmulțesc și se chiarifică. Si ore avemu noi lipsă de înmulțirea și chiarificarea cunoșintelor noastre? Avemu și încă forte mare. Evangelistul Mateiu numesce pre apostoli, respective pre preoți „area pamentului“ și „lumină lumii“ (V. 13. 14.). Multi dintre noi ne vomu face preoți și apoi cum vomu pute corespunde acestei numiri și misiunei, care este impreunata cu acăsta numire, déca nu vomu avea unu cercu cătu se poate de estinsu de cunoșintie? Nu numai că nu vomu pute corespunde acestei numiri frumos, ci vomu ajunge să numiti astfelui din partea altoră numai în băjocură. În acăsta numire asiā dăru se cuprind o misiune, care trebuie să ne simu din tōte puterile a o împlini și astfelui a ne face demni de acăsta numire. Asemenea mantuitoriu Christosu a impus apostolilor, respective preoților, datorintă de a înveți a poporele și a le boteză, dicindu: Mergendu înveți tōte poporele botezându-i pre ei s. c. (Mat. C. 28. s. 19.) Afara de aceea fiacare dintre noi scie, că atunci cāndu a intrat în acestu institutu, și-a luată asupră-si chiamarea de a deveni învețătoriu și conducătorul poporului și acăstă nu este o chiamare usioră, este forte grea și cere dela celu ce voiesce să o împlinăca după cum se cuvine o mulțime de cunoșintie și ostenele. În privința acăstă asiā dăru trebuie se cautămu, că se tragem cele mai multe folose din convenirile noastre.

(Va urmă.)

dintre noi, a lucra la partea sea din toate puterile, pentru acestu scopu alu societății, la care ne-am unitu. Numai atunci, când va fi sprinuită de către D-vosă cu barbatia în modulu aretatu, societatea va strabate și va lucra cu succesu pentru scopurile de cultura națională în tiéra nostra. Si deacă vom aduce într-acestu chipu program'a societății din ce în ce totu mai multu la implinire, asiedându limb'a materna prin propri'a nostra initiativa, prin imbratisarea nostra, prin conlucrarea aretata sincera, statornica și energica a sia-cărui a dintre noi, intru căto aterna acest'a dela noi, — limb'a nostra în tiéra în pusețiunea onorabilă, ce i se cuvine după drepturile strabune și după constitutiune; intarindu poporul în consciunția sea națională și cultivându-lu după putintia în limb'a sea și în legea sea respectându firea, originea și individualitatea: numei atunci societatea domnilor vostre va satisface chiamărei sele, va dobandi ajutorul cerului și va merită binecuvântările următoru nostri."

Varietăți.

* * * Portfolio ministrului comunu de finanție se dicea ca va fi conferit lui L o n y a i. „Napló” spune ca postulu acest'a nu se va întregi curendu. Orcz y despre carele inca su vorba ca va capăta acestu postu, — nu lu primeșce.

* * * In clubulu deachianu s'a cetitu nū proiectu de lego despre jurii, carele su primitu cu aplauze.

* * * Albin'e nr. 6 din anulu acest'a publica urmatorulu telegramu: „T u r d ' a in 24 Ianuariu. Inteligintă română din toate părțile Transilvaniei a decis, (cându si unde? Red. „T. R.”) a se pune in contilegere cu toate națiunile nemoltiamite din Austria și a procede uniformu cu acestea în combaterea sistemel de astadi.

X Macelariu.

* * * Din Prag'a vine scirea, ca acolo s'a conchisă o adresa de multiamita și de incredere pentru episcopulu Stroszmayr in urm'a purtării sele la conciliu.

* * * Brateanu a sositu la București se telegraféza din București la mai multe diuarii în strainitate. — „Steege, agentulu diplomaticu in Vien'a și Parisu si-a datu demissiunea definitivu.”

* * * La alegerea supletória in Brâil'a s'a alesu deputatul in camera C. A. Rosetti.

* * * Alessandru Herzen emigrantu și publicista rusescu (redactoru la diuariulu „Colocol”, clopotu) a murit in Parisu.

* * * Mortalitatea in Sabiu din anulu 1869. Sum'a celor morti in anulu tre-treculu face 624. De secolu barbatescu 343, de celu femeiescu 281. Mortalitatea după luni: in Ianuariu au murit 59, Fauru 47, Martiu 68, Aprilie 65, Maiu 63, Iuniu 64, Iuliu 50, Augustu 50, Septembrie 48, Octombrie 38, Novembre 34, Decembrie 38. Copii pâna la doi au murit 162, dela 2 pâna la 5 ani 38, pâna la 15, 25, pâna la 25, 38, pâna la 35, 56, pâna la 45, 65, pâna la 60, 80, pâna la 70, 71, pâna la 80, 38, pâna la 90, 11. S'au nascutu morti 40, sinuncisu 3, nenorocitu 11, la esirea dintilor 10, de frasu 29, aprinderi 65, de bube cu friguri 53, de gută 48, tifus 28, de disolvare sângelui 28, de bol'a apei 41, tuberculose (osifica) 67, friguri 42, degeneratiune 22, slabanogire 28, de slabiciune la nou nascuti 27, de betranetle 49, din alte cause 33.

Concursu.

La biserică gr. or. română din Lugosiu, a devenit vacantu postulu de diaconu, cu carele suntu impreunate următoarele emolumente:

- folosirea o $\frac{1}{2}$ sesiune de pamentu;
- 100 fl. v. a. bani gal'a, din cas'a bisericiei, — și alte accidentii de după acesta chiamare.

Doritorii de a castiga acestu postu, au a substerne recursu provediutu cu documentele prescrise in §. 131, și cu atestatu de cuaificatione dela consistorioru diecesanu conformu §. 121 din „Statutulu organicu”, pâna in 8 Febr. 1870 cal. v.; adresat către sinodulu parochialu alu bisericiei gr. or. din Lugosiu la presiedințele sinodului dlu protopresbiteru Georgiu Pescianu.

In contilegere cu dlu protopresbiteru.

(8—1) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din satulu Bai'a in dieces's Aradului, protopresviteratulu Totvaradiei, — după avut'a contilegere cu parintele protopopu concerninte, escrisu pâna in 30 Ianuariu, 1870.

Emolumentele acestei parochii sunt: din 12 jugere de pamentu, jumetate aretoriu, jumetate se-natiu (coselau) venitulu stolaru și birulu anualu — căte o mesura de cuceridui sferratum de casa, dela 120 numere de case.

Doritorii suntu avisati a-si tramite recursele sele, — instruite după prescrisele „Statutulu organicu”, și adresate către sinodulu parochiale, — pâna la terminulu desfătu la pariotele protopopu in Tolvaradie.

Bai'a, in 30 Decembrie, 1869.

(1—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru vacantu parochia din Jupaniu, indistrata cu emolumentele de o grădina, un'a sesiune de pamentu parochiale, 90 de mesuri de cuceruzu și stola dela 90 de case, se deschide concursu pâna in 1 Februarie 1870, pâna cându doritorii de a dobendi acesta parochia suntu avisati recursurile loru provediute cu estrasulu de botezu și cu atestatulu consistoriale despre cuaificationile loru, adresându către sinodulu parochiale, districtualnicului domnul protopresbiteru alu Făgetului a le substerne.

Jupaniu, 4 Ianuariu 1870.

Comitetulu parochialu.

(5—2) Atanasiu Ioanoviciu,

prot. Fegetului.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de institu-tore la clas'a IV-a de fete dele scările normale române gr-or. din Brasiovu, se deschide prin acestea concursu pentru reocuparea acestui postu, celu multu pâna la 10/22 Fauru a. c.

Institutorela la acesta clasa este salarizata cu 300 fl. v. a. și are a invetă lucrurile de mâna femeiesci numai după prânzul adeca iern'a $2\frac{1}{2}$, și vîr'a 4 ore, de ore-cc înainte de prânzul elevale se instruiește in carte de către profesorii g-mnasiali.

Dela institutore se cere:

Sa sia nascuta română de rel. gr-or., se aiba portare morală corespondiatore;

Sa dovedește, ca posedă cunoștințele necesare in toate lucrurile de mâni femeiesci, nu numai in cele de lucru, daru mai vertosu in cele de lipsa pentru ducerea unei economii solide; ca are deseritate pedagogică in tractarea cu copilele; ca cunoște celu putinu elementele invetiate in clasele primarie de fete, și pre lângă limb'a română, celu putinu inca o limbă străină, sia acestea germanu, magiara și francesă.

Institutorela alăsa va functiona, amesuratul normativelor scărelor năstăre, anulu primu de proba.

Concurrentele la acestu postu au a-si adresat petițiunile loru impreuna cu documentele recerute celu multu pâna la 10/22 Fauru a. c. la subscrise aforia scolară.

Brasiovu 12/24 Ianuariu 1870.

Eforia scărelor române centrale gr-or. din Brasiovu.

Damianu Datco

Presedinte.

(7—1)

Editiu.

Stan'a lui Staniciu Rimbu, carea de 3 ani, a parasită cu necreditința pre legiuțulu seu barbatu, Ioanu Radenea, ambi din Zernesti, și pribegeste în lume, — nescindu-se ubicatiunea ei, — se cităza prin acăstă, in terminu de unu anu, și un'a dî, a se prezenta cu atâtă mai siguru înaintea suscavului scaunu protopopești, cu cătu ca, la din contra, procesulu matrimonial asupra-i șordită se va decide, și in absența ei, conformu SS. Canone ale Bisericei noastre gr. or.

Dela scaunu protopopești alu Braului. Zernesti, 26 Novembre 1869.

I. Metianu, Protopopu.

(2—2)

Editiu.

Prin care Ev'a nascuta Nicolau Imberusiu din Sabiu, carea de tempo mai indelungat cu necreditința au parasită pre legiuțulu ei barbatu Ioanu Mafteiu, săra a se sci loculu astărei ei, se cităza prin acăstă, că in terminu de unu anu dela datulu de fată, negrescută sa se infăsiseze înaintea suscavului foru matrimoniale, pentru ca, la din contra, și in absența ei se voru otari cele de lego prescrise.

Sabiu, 30 Decembrie 1869.

Forul matrimoniale gr. or. alu protopopu și popiatalui tract. Sabiu I. Ioanu Hannia.

(3—2) Protop.

Editiu.

Mari'a lui Petru Vladu, carea de mai multu timpu a parasită cu necreditința pre legiuțulu seu barbatu, Ioanu Rogoreea, ambi din Codlea, pribegindu in lume, — se cităza prin acăstă, că in terminu de unu anu, și un'a dî, sa se presentă cu atâtă mai siguru înaintea suscavului scaunu protopopești, cu cătu ca, la din contra, procesulu matrimonial asupra-i porntu, se va decide si in absența ei — conformu SS. Canone ale bisericei noastre gr-orientale.

Dela scaunu protopopești alu Branului. Zernesti, in 16 Decembrie 1869.

I. Metianu.

(4—2) Prot.

Editiu.

Ioanu Ludescu din Valachi's nascutu, casatorit in Poiana, scaunu Mercurei, care de 6 ani au paresită cu doi copii cu necreditința pre legiuța sea socia Mari'a Dimitriu Cornea din Poiana și nu s'au mai auditu nimică despre loculu astărei lui, se provoca că in terminu de 6 luni sa se infăsiseze cu socia sea la subsemnatul foru protopopești, și se arete caușa pribegirei, și paresirei societății — său in persona, său prin procuratoru căci la din contra și in absența densului se va otari in caușa loru, după canonele săntei noastre biserici, cele de lipsa.

Sabiu, 1 Decembrie 1869.

Scaunu prot. gr. or. alu Mercurei.

Petru Badila,

(31—3) Protopopu.

Editiu.

Nr. prot. 229. 1869.

Mari'a Capot'a din Hendorfu legiuța socia a plugariului Ioanu Mant'a din Traoldu, scaunu Sighișoarei, ambii de religiunea gr. or., carea de unu anu paresindu pre barbatulu seu s'a perdu, de nu se scie nimică de ea, se cităza prin acăstă, că in terminu de unu anu și o dî dela datulu de mai josu sa se infăsiseze la suscavul scaunu protopopești că foru matrimoniale, căci la din contra actiunea barbatului ei și in absența ei se va peracta și otori după legi.

Sighișoare, in 27 Decembrie 1869.

Forul scaunului prot. gr. or. alu Sighișoarei.

Zacharia Boiu,

(30—3) Protopresbiteru.